

İncelikli bir ilk kitap: Erkeklerle Her Şey Anlatılmaz

Buket Arbatlı'nın ilk öykü kitabı "Erkeklerle Her Şey Anlatılmaz", raflarda yerini aldı. "Erkeklerle Her Şey Anlatılmaz", Arbatlı'nın daha önce farklı dergilerde okur karşısına çıkmış öyküleriyle ve ilk defa okurla buluşturduğu öykülerinden oluşuyor.

beyza ertem

Buket Arbatlı'nın ilk öykü kitabı "Erkeklerle Her Şey Anlatılmaz" okurla buluştu. Pandeminin ilan edilmesinden günler önce raflarda yerini alan kitap, Arbatlı'nın daha evvel farklı dergilerde okur karşısına çıkmış öyküleriyle, ilk defa okurla buluştuğu öykülerinden oluşuyor. Yazar; kadınlık, erkeklik, ailevi problemler, evlilik, hayat karşısındaki mücadele, hayal kırıklıkları, hastalıklar, kayıplar, geçmişle yüzleşme gibi birçok meseleye değinmiş. Herkesin kendinden bir iz bulabileceği bu öyküler, okurunu, tozu henüz üstünde olan anılar arasında bir gezintiye çıkarıyor.

Asıl mesleği hekimlik olan ve hastane direktör yardımcılığı görevine devam eden Buket Arbatlı, Notos, Öykü Gazetesi, Sözcükler gibi farklı dergilerde ve Oggito web sitesinde öykülerini yayımladı. Bu 'ilk kitap'ta, yazarın daha evvel yayımlanmış öykülerinin yanı sıra bir dergide yayımlanmak için hacimli bir forma sahip öykülere de yer verilmiş, "Abdullah Aşçı'yı Aramak" gibi. Ayrıca müstehcen bulunduğu için yayımlanmamış bir öykü de mevcut: Cesur diliyle öne çıkan "Kumrular." Kitabın 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nde çıkması, ayrıca dikkate değer. Öyle ki Arbatlı'nın öykülerinde daha çok kendi hayatını kendi gibi yaşayamamış kadınların sesini duyuyoruz. Olaylardan ziyade karakterlerin ön planda olduğu öyküler bunlar. "Eskisi Gibi Olabilecek miyiz Madam?", "Şiir Neyi İyileştirir?", "Samuray Ata Binip Gittiğinde", "Bakire Meryem'in Bahçesi", "Hayat Burada Bir Kalp Gibi Atar" gibi ilgi çekici başlıkları var. Özellikle kurgudaki gizemin birdenbire çözüldüğü kısımların başarısına ve diyalogların kullanım şeklinin yerindeliğine ayrı bir parantez açmak gerek.

Öykülerin
birçoğunda kadın
karakterler var.
İçten içe oldukça
hassas olmalarına
rağmen hayat
karşısında güçlü
duran, 'gibi'
görünen, belki de
rol yapan kadınlar...

Edebiyat dünyasının farklı mecralarından aşına olduğumuz yazarın adını Adalet Ağaoğlu'nu kaybettiğimizde sıkça duyduk. Ağaoğlu'nun ardından yazdığı yazı, Arbatlı'nın hem hekim hem de yazar kimliğiyle karşımızda olduğunu bir kez daha gösterdi.¹ Yazar, mesleğiyle bağlantılı olarak öykülerinde tıbbi terimlere ve hastalıklara yer vermiş. Kitaptaki sırasıyla, "Yeryüzü İnsanları"nda hastalandığı için piyanistliği bırakmış olan İlker'i, "Aile Sofrası"nda epilepsi hastası Süreyya Hanım'ı, "Ağaçların Dili"nde yatalak durumda olduğu için vücudu yaralarla kaplı Sumru'yu, "Elimi Tut"ta bir yardımcıyla hayatını idame ettirebilen Seniha Hanım'ı, "Beautiful Tango"da yürümekten aciz kocasıyla mücadele eden bir kadını okuyoruz. "Samuray Atına Binip Gittiğinde" ise, hastane odasında kurgulanmış bir öykü. Anlatıcı konumunda yer alan kadının bir doktor olduğunu ve kanser tedavisi gören arkadaşı Canan'ın yanında Amerika'ya gittiğini anlıyoruz. Öyküde "kanül", "Altuzan", "kemoterapi", "sabo terlik", "Herpes virüsü" gibi terimler kullanılmış. Altuzan adlı ilacın Canan'ın kardeşi Mehmet tarafından bir 'samuray' adına benzetilmesi, daha sonra Herpes virüsünün de bir 'süvari' adına benzetilmesi ve Canan'ın bunlarla eğlenebilmesi, umutlu bekleyişin temsilcisi hâline geliyor.

KADINLAR KİME, NEYİ, NE KADAR ANLATIR?

Öykülerin birçoğunda kadın karakterler var. İçten içe oldukça hassas olmalarına rağmen hayat karşısında güçlü duran, 'gibi' görünen, belki de rol yapan kadınlar... Yalnızca 'ceketini alıp çıkmak' isterken bir ev dolusu eşya arasında oturup kalan kadınlar... İçinde hâlâ heyecan kıpırtıları

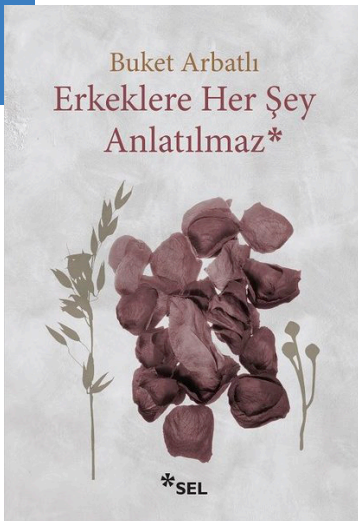
1-"Aysel Ölüme Yattı", Buket Arbatlı: <https://www.gazeteduvar.com.tr/kitap/2020/07/15/ayssel-olume-yatti/>

Kitaba adını veren öykü “Erkeklerle Her Şey Anlatılmaz”, bir tür ‘ana metin’ olarak yorumlanabilir.

olduğu hâlde rutine hapsolmuş kadınlar... Gi-demeyenler, haykıramayanlar, anlatamayanlar. Hepsi birileri için ‘bir şey, bir kimse’ bu kadınların. Oysa onlar yalnızca kendileri olmak istiyor. Okuduklarımız da onların bakış açısıyla okura sunulmuş. Bu kadınların ortak özelliği kadınlıklarını sorguluyor, kadınlıklarıyla yüzleşirken aslında birçok şeyle hesaplaşıyor olmaları. Kadınların kime, neyi, ne kadar anlattıklarının cevabını, bu kadınların hayat karşısındaki mücadelesinde buluyoruz. Sustuklarının nele mâl olabileceğini de.

“Yalnızlık Öldürür”de hastalandıktan sonra eşiyle olan ilişkisi temelinden yıkılan Nihan, bir eskortla randevulaşır. “Kumrular”da eşi geç saatlerde eve gelen Serpil, cinselliği yeniden ve o olmadan keşfeder. “Bakire Meryem’in Bahçesi”nde, Selçuk’un hayatında zaten ‘ikinci kadın’ konumunda yer alan anlatıcının dikkatini sevgilisinin telefonuna gelen mesajlar çeker: “Hiçbirini okuma şansım olmadı ama biliyorum. Durumum trajikomik çünkü öteki kadın bensem bu kim?” (s. 80-81) ‘Erkeklerle her şeyi anlatmayan’ bu kadın, sabrının sonuna geldiğinde konuşacak ve bir çocuğun hayatını alt üst edecektir. Bunu ani bir kararla, bir manastırda, birdenbire gerçekleştirecektir üstelik. Benzer bir sürprizi, “Remzi Bey’i Evlendirmek”te sessiz sedasız hareket eden Leyla yapacaktır.

Erkeklerle Her Şey Anlatılmaz,
Buket Arbatlı, 141 syf.,
Sel Yayıncılık, 2020.

Kitaba adını veren öykü “Erkeklerle Her Şey Anlatılmaz”, bir tür ‘ana metin’ olarak yorumlanabilir. Sanki bu öykü bir zamanlar tastamam bir aynaymış, zamanla kırılmış ve ondan dağılan parçalardan farklı öyküler oluşmuş gibi. Yayasının Mina’ya söyledikleri, kadının en yakınındaki erkeğin bile bir düşman gibi görüldüğünü, kadının kadından başka dostu olmadığını hissettirmekte: “Olanlar Rafi’nin kulağına gi-

Öykülerin birçoğunda kadınların erkeğin bulunduğu ortamlarda nasıl dışarıda bırakıldığına şahitlik ediyoruz.

derse, oğlum küçüktü, yanlış anladı, dersin. Kocamdaetrafındakilerin sözüne kandı. Bukadar.² Daha fazla değil. Erkeklerle her şey anlatılmaz, yavrum. En sevdiğin erkek bile senin hasmın.” (s. 59) Birçok kadının bizzat kendisine yahut bir benzerine maruz kaldığı “Erkeklerle her şey anlatılmaz” cümlesi, kadının hayattaki, ailedeki, evlilikteki konumunu işaret ediyor. Diğer yandan ailenin kadın büyüklerinin öğütlerini ve kız çocuklarını koruma çabalarını hatırlatıyor.

Öykülerin birçoğunda kadınların erkeğin bulunduğu ortamlarda nasıl dışarıda bırakıldığına şahitlik ediyoruz. Üstelik bu meselede belirleyici olan, ebeveynlerin tutumu. “Hayat Burada Bir Kalp Gibi Atar”da, oğlan çocuğunun kız çocuğuna tercih edildiğini açıkça vurgulayan ifadeler yer alıyor. “Yeryüzü İnsanları”nda piyanistken hastalanan abisi İlker’le yaşayan kadın, telefonda konuşurken annesinin onu hiç dinlemediğinden söz ediyor. “Beautiful Tango”da, babasını hastanede ziyaret eden kadını “Hastaneye düşmesek geleceğin yoktu” (s. 112) cümlesi karşılıyor. Her gün babasını arayan bu kadının yurdundan uzak oğlan kardeşine haber bile verilmemiştir, çünkü oralarda merakta kalmasına kimsenin gönlü razı gelmemiştir. “Abdullah Aşçı’yı Aramak”ta anneannesiyle *Vadideki Zambak*’ın hikâyesi üzerinden sohbet eden kız çocuğunun aldığı cevap yine aynı doğrultuda dikkat çekicidir: “Kadınlar tüm evliliklerde mutsuzdur, canım. Hepsi adam mı bulsun?” (s. 135)

‘BUNCA SENE HER ŞEY YARIM’

Arbatlı’nın öykülerinde dikkat çeken unsurlardan biri, yazarın ‘zaman’ı kullanım şekli. Zaman, bu öykülerde, öykü kişilerinin peşini bırakma-

²-Kitapta bitişik yazılan bu kelimeler, kalıplaşmış kullanım şekliyle bir tür “tekerleme” olarak tanımlanmaktadır.

Metinlerarası ögelerin de yer aldığı öyküde, anlatıcı konumundaki kadın, zamanında Mansur abisiyle yaşadıklarını onun ölüm haberini aldıktan sonra anımsar ve okura aktarır.

yan bir gölgeyi andırıyor. Sıkça karşımıza çıkan geçmişle yüzleşme ve anılarla yaşama durumu, tematik bir 'leitmotiv' olarak yorumlanabilir. Bu doğrultuda yazar, geriye dönüş tekniğinden yararlanmış. Kimi zaman onun anıları arasında dolaşmış hissi yaratmasının yanında, bahsi geçen kişiler aynı çevrenin insanlarıymış gibi bir his de uyandırıyor okurunda.

Henüz adıyla geçmişe duyulan özlemi yansıtan "Eskisi Gibi Olabilecek miyiz Madam?" da, Madam'ın yıkılışına herkes şahittir, en çok da genç kadın. Ona anlatacak çok şeyi olduğunu düşünür. Mühim sorunun cevabını ondan almak ister: Biz eskisi gibi olabilecek miyiz? Bu soru bağlamında değerlendirilebilecek bir öyküde, "Satılık Ev." Geçmişin kokusu sinmiş evleri emlakçıyla birlikte gezen Hayat, bu evlerde bir zamanlar kimlerin yaşadığını düşünür, evlerde kalan eşyaları inceler. Arbatlı bu öyküde, terk edilmiş evler üzerinden "darbe girişimi"ne atıfta bulunmuş. Son satırlarda okuru bir sürprizin beklediğini de söylemek gerek.

"Şiir Neyi İyileştirir?", yıllar sonra dilenen bir affın öyküsüdür. Metinlerarası ögelerin de yer aldığı öyküde, anlatıcı konumundaki kadın, zamanında Mansur abisiyle yaşadıklarını onun ölüm haberini aldıktan sonra anımsar ve okura aktarır. Anılarında, "kederden hainleşmiş küçük bir kuş" olarak tanımlar kendini. (s. 45) Çünkü Mansur abiye bir özür borcu vardır. Şimdi, bu borcu ödeyeceği bir Mansur abi kalmamıştır. Yıllar evvel Mansur abi tarafından kendisine yazılmış şiiri önemsememiştir, şimdiyse onu kütüphanesinde aramaya başlar. Bu şiiri bulmak, af dilemenin ve geçmişle yüzleşmenin bir yolu olacaktır. "Elimi Tut"ta da benzer bir hesaplaşma durumu vardır. Biz, yardımcısı İsmail'in yaptığı dansa içten içe gülerken;

Abdullah Aşçı'yı Aramak", kitabın en etkileyici öykülerinden. Hayallerinin peşinden gidemeyenlere, doğduğu yeri terk edemeyenlere, sınırların ardına geçemeyenlere selam gönderiyor.

Seniha Hanım uzaklardadır, hasta eşinin yanındadır. Adam, korkudan sıkı sıkı tutmuştur Seniha Hanım'ın elini, fakat o bu elleri bırakıp eve gitmiştir. Yalnız ölmekten korkan adam, yalnız ölmüştür.

"Ağaçların Dili"nde, yaşamını yatakta sürdüren Sumru, karşı evin balkonunda yaşananları izleyerek hayatın içine karışmaya çabalar. Annesinden ona kalan 'tahta at' hâlâ onunla birlikte ve özlem duyulan geçmişi simgeler. Balkon gözleyerek komşularının yaşamını takip eden Sumru, bu hayat dolu eve bir bebek geleceğini anladığında, yardımcısına, tahta atı onlara hediye olarak götürmesini söyler. Fakat karşılığında istediği bir şey vardır. Bu hayat dolu balkonu izlerken göz göze kaldığı, susuz kalmış ortanca. Sumru, sulamayı devamlı unuttukları ortancaya hayat vermek ister. Onu alarak hem yeni bir hayata başlar hem de izlediği hayata bir şekilde dahil olur. Tahta atından vazgeçmesi ise, geçmişle olan hesabını kapattığına işaret eder.

Son öykü "Abdullah Aşçı'yı Aramak", kitabın en etkileyici öykülerinden. Hayallerinin peşinden gidemeyenlere, doğduğu yeri terk edemeyenlere, sınırların ardına geçemeyenlere selam gönderiyor. Ruhun gitmiş fakat beden kalmış herkesi temsil ediyor Abdullah Aşçı. Onun içini kemiren sıkıntı, birçoğumuz için oldukça tanıdık. Öyküye yine bir kadının bakış açısı, anıları, hisleri hâkim. Onun aracılığıyla Abdullah Aşçı'yı tanıyoruz. Dönüp dolaşıp büyüdüğü şehre gelen ve anneannesi ile dedesinin evinde olan kadının hem şimdiki zamanda yaşadıklarına hem de geçmişine tanık oluyoruz. Öykünün hemen başında yer alan Balzac alıntısı ilerleyen satırlarda bu kadının küçük bir kız çocuğuyken *Vadideki Zambak* sayfaları arasında gezindiğini öğrendiğimizde anlamlanıyor. Diğer yandan

Buket Arbatlı,
ilmekilmek işlemiş
öykülerini.
'Ben buradayım'
diyen üslubuyla,
su gibi akan
cümleleriyle,
güçlü gözlem
yeteneğiyle
öykü
literatürümüze
nitelikli bir
katkıda
bulunmuş.

öykünün anılar üzerinden ilerlediğini düşünürsek muhtevasına da uygun satırların seçildiğini görüyoruz: "Ruhumun derinliklerinde, sakın zamanlarda görünen ve fırtına dalgalarının parça parça kumsala attığı deniz bitkilerine benzeyen muhteşem hatıralar vardır."

Dedenin kardeşi, öyküyü aktaran kadının deyişiyle "ailede onunla aynı işe soyunan tek kişi", taşradaki lakabıyla "deli yazar" Abdullah amca yıllar önce vefat etmiş. Bir öykü kitabı yazmış, yazarlığa meraklıymış. Şimdi, bir zamanlar kiracı olduğu evde yazıları bulunmuş. Bu haberle çok heyecanlanan kadın, kaybettiği yazma yetisini de tekrar kazanacağına dair hislerle, küçükken ona okuma sevgisi kazandıran Abdullah amcanın zamanında bir roman tamamlayıp Antalya'da bir kitabevine götürdüğünü anımsıyor. Ardından, bir iz sürme yolculuğunu başarıyla tamamlayarak bahsi geçen kitabevinde amcasının yayımlanmamış romanını buluyor. Romanı okuduğunda ise, "kendi ailesine bile yabancı hisseden, gitmek için hiçbir şey yapmayan" Abdullah amcanın kaydettikleri vasıtasıyla, hiçbir zaman bir Goriot Baba olamamış babasının hem hayatına hem de ölümüne dair birçok şey aydınlanmakta. Yazar, okuruna, kurmaca içinde kurmaca sunmuş.

Buket Arbatlı,ilmekilmek işlemiş öykülerini. 'Ben buradayım' diyen üslubuyla, su gibi akan cümleleriyle, güçlü gözlem yeteneğiyle öykü literatürümüze nitelikli bir katkıda bulunmuş. Her okurun kendinden bir şeyler bulabileceği bu satırların arasında, bir nevi 'anılara yolculuk' yapıyoruz. Sonunda soruyoruz kendimize: "Hayat burada da bir kalp gibi atıyor mu?"